

تهیه حساب‌های بخش‌های نهادی

فاز مطالعاتی

مجری

تقی ترابی

گروه پژوهشی آمارهای اقتصادی

پژوهشکده‌ی آمار

پائیز ۱۳۸۹

به نام خداوند جان و خرد

پیش‌گفتار مجری طرح

انجام پروژه مطالعاتی حاضر، از اواسط سال ۸۸ بر اساس یک قرارداد پژوهشی با پژوهشکده آمار شروع گردید. بر اساس فاز اول این پروژه، فعالیت‌هایی به شرح ذیل انجام شده است:

- مطالعه کامل حساب‌های سیستم، تعیین ساختار آنها و اجزای تشکیل‌دهنده هر یک از

حساب‌ها بر اساس آخرین ویرایش "سیستم حساب‌های ملی" (SNA2008)

- تعیین حد و مرز بخش‌های نهادی و تعاریف و مفاهیم مربوط به هر یک از حساب‌های

پیش‌بینی شده در سیستم به تفکیک بخش‌های نهادی بر اساس SNA2008

- امکان‌سنجی آماری و تعیین آمارهای موجود برای تهیه هر یک از حساب‌های سیستم

به تفکیک بخش‌های نهادی

- بررسی حساب‌های درآمد و سرمایه به تفکیک بخش‌های نهادی

- تعیین اقلام آماری مورد نیاز برای حساب‌ها به تفکیک هر یک از بخش‌های نهادی

- بررسی منابع آماری و تعیین منابع موجود برای انجام محاسبات هر یک از حساب‌ها

به تفکیک بخش‌های نهادی که از طریق آنها جمع‌آوری اطلاعات ثبتي مورد نیاز امکان

پذیر باشد

انجام مراحل فوق بر خلاف آنچه که پیش‌بینی شده بود در یک دوره ۶ ماهه به اتمام برسد،

با صرف بیش از یکسال کار کارشناسی فشرده توسط یک تیم تحقیقاتی ۱۲ نفره و با

همکاری و مشاوره مدیر، معاون و کارشناسان دفتر حساب‌های اقتصادی مرکز آمار ایران و

برگزاری حداقل ۵۰ جلسه (۱۵۰۰ ساعت جلسه معادل بیش از ۱۰۰۰۰ نفر - ساعت) به پایان رسید.

قطعاً این تحقیق، از کاستی‌ها و نارسایی‌هایی برخوردار است که امید می‌رود در ادامه فازهای بعدی پروژه و پس از دریافت نقطه نظرات و پیشنهادات سازنده سایر محققین و کاربران حساب‌های بخش‌های نهادی، اهتمام لازم برای رفع نواقص و اشکالات به‌عمل آید.

دکتر تقی ترابی

۱	فصل اول - بخش‌ها و واحدهای نهادی
۱	الف - مقدمه
۱	۱- واحدهای نهادی
۴	۲- اقامت
۷	۳- بخش‌ها و رفتار اقتصادی
۹	۴- کل اقتصاد
۹	۵- رئوس کلی بخش‌های نهادی
۱۱	۶- زیر بخش‌ها
۱۲	۷- دنیای خارج
۱۳	ب - شرکتها در SNA
۱۳	۱- انواع شرکت
۱۹	۲- موارد ویژه
۲۵	۳- مالکیت و کنترل شرکت‌ها
۳۲	پ - موسسات غیر انتفاعی (NPIs)
۳۲	۱- ویژگی‌های موسسات غیرانتفاعی
۳۴	۲- موسسات غیرانتفاعی که تولیدات بازاری دارند
۳۵	۳- موسسات غیرانتفاعی که به تولید غیربازاری اشتغال دارند
۳۸	ت - بخش شرکت‌های غیرمالی و زیر بخش‌های آن
۳۹	ث - بخش شرکت‌های مالی و زیر بخش‌های آن
۴۱	۱- بانک مرکزی
۴۲	۲- شرکت‌های سپرده پذیر به‌جز بانک مرکزی
۴۳	۳- صندوق‌های بازار پول (MMFS)
۴۳	۴- صندوق‌های سرمایه‌گذاری به‌جز صندوق‌های بازار پول (Non - MMF)
۴۴	۵- سایر واسطه‌گری‌های مالی به‌جز شرکت‌های بیمه و صندوق‌های بازنشستگی
۴۵	۶- فعالیت‌های مالی جنبی
۴۶	۷- مؤسسات مالی مقید و وام دهنده‌های پول

۴۷	۸- شرکت‌های بیمه (ICs)
۴۷	۹- صندوق‌های بازنشستگی (PFs)
۴۸	ج - دولت عمومی و زیر بخش‌های آن
۴۸	۱- واحدهای دولتی به‌عنوان واحدهای نهادی
۵۲	۲- بخش دولت عمومی
۵۲	۳- زیر بخش‌های دولت عمومی
۵۸	۴- روش دیگر تقسیم بندی زیر بخشی دولت
۵۹	چ - بخش خانوار و زیر بخش‌های آن
۵۹	۱- خانوار به عنوان واحد نهادی
۶۰	۲- بنگاه‌های غیر شرکتی خانوار
۶۲	۳- بخش خانوار و زیر بخش‌های آن
۶۴	ح - بخش مؤسسات غیرانتفاعی در خدمت خانوارها (NPISHs)
۶۶	خ - دنیای خارج
۶۶	۱- سازمان‌های بین‌المللی
۶۷	۲- بانک‌های مرکزی اتحادیه‌های پولی
۶۹	فصل دوم - بنگاه‌ها، کارگاه‌ها و رشته فعالیت‌ها
۶۹	الف - مقدمه
۷۱	ب - فعالیت‌های تولیدی
۷۱	۱- طبقه‌بندی فعالیت‌ها در SNA
۷۲	۲- فعالیت‌های اصلی و ثانوی
۷۳	۳- فعالیت‌های کمکی
۷۳	پ - تقسیم‌بندی بنگاه‌ها به واحدهای متجانس‌تر
۷۳	۱- انواع واحدهای تولیدی
۷۵	۲- اطلاعات و حساب‌ها برای کارگاه
۷۵	۳- کاربرد اصول در موقعیت‌های خاص
۷۹	ت - فعالیت‌های کمکی
۸۳	ث - رشته فعالیت‌ها
۸۴	۱- تولید کنندگان بازاری، به حساب خود و غیربازاری
۸۴	۲- رشته فعالیت‌ها و محصولات

ج - واحدهای تولید متجانس	۸۵
فصل سوم - حساب تولید	۸۷
الف - مقدمه	۸۷
ب - مفهوم تولید	۸۹
۱- تولید به عنوان یک فعالیت اقتصادی	۸۹
۲- محدوده تولید	۹۴
پ- قیمت‌های پایه، تولیدکننده و خریدار	۱۰۴
۱- قیمت پایه و قیمت تولیدکننده	۱۰۵
۲ - قیمت خریدار	۱۱۰
۳- قیمت‌های خریدار، تولیدکننده و پایه - مرور خلاصه	۱۱۱
ت- ارزش افزوده و محصول ناخالص داخلی	۱۱۲
۱ - ارزش افزوده ناخالص و خالص	۱۱۲
۲- شقوق مختلف اندازه‌گیری ارزش افزوده	۱۱۳
۳- محصول ناخالص داخلی (GDP)	۱۱۶
۴- تولید داخلی	۱۱۷
ث- اندازه‌گیری ستانده	۱۱۸
۱- تولید در مقابل ستانده	۱۱۸
۲- زمان درج	۱۲۰
۳- ارزش‌گذاری ستانده	۱۲۱
۴- ستانده بازاری، ستانده برای استفاده نهایی خود و ستانده غیربازاری	۱۲۲
ج- ستانده رشته فعالیت‌های ویژه	۱۳۸
۱- مقدمه	۱۳۸
۲- کشاورزی، جنگل‌داری و ماهیگیری	۱۳۹
۳- ماشین‌آلات، تجهیزات و ساختمان	۱۴۰
۴- حمل و نقل و انبارداری	۱۴۱
۵- توزیع عمده فروشی و خرده فروشی	۱۴۳
۶- ستانده بانک مرکزی	۱۴۷
۷- خدمات مالی به غیر از آنهایی که وابسته به بیمه و صندوق‌های بازنشستگی هستند ...	۱۴۹
۸- خدمات مالی همراه با طرح‌های بیمه و بازنشستگی	۱۵۷

۱۶۵	۹- تحقیق و توسعه
۱۶۶	۱۰- تولید نسخه‌های اصلی و رونوشت‌ها
۱۶۸	ج- مصرف واسطه
۱۶۸	۱- پوشش مصرف واسطه
۱۶۹	۲- تعیین زمان و ارزش‌گذاری مصرف واسطه
۱۷۱	۳- مرز بین مصرف واسطه و جبران خدمات کارکنان
۱۷۳	۴- مرز بین مصرف واسطه و تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
۱۷۵	۵- خدمات فراهم شده توسط دولت برای تولیدکنندگان
۱۷۶	۶- انتقالات اجتماعی غیرنقدی
۱۷۶	۷- خدمات انجمن‌های بازرگانی
۱۷۶	۸- برون منبعی شدن
۱۷۷	۹- اجاره دارایی‌های ثابت
۱۷۸	ح - مصرف سرمایه ثابت
۱۷۸	۱ - پوشش مصرف سرمایه ثابت
۱۸۰	۲ - مصرف سرمایه ثابت و اجاره بهای دارایی‌های ثابت
۱۸۲	۳ - محاسبه مصرف سرمایه ثابت
۱۸۳	۴- روش موجودی دائمی
۱۸۷	فصل چهارم - حساب‌های توزیع درآمد
۱۸۷	الف - مقدمه
۱۸۸	۱- حساب ایجاد درآمد
۱۹۳	۲- حساب تخصیص درآمد اولیه
۱۹۷	۳- حساب درآمد کارفرمایی
۱۹۹	۴- حساب تخصیص سایر درآمدهای اولیه
۱۹۹	ب- جبران خدمات کارکنان
۱۹۹	۱- شناسایی کارکنان
۲۰۵	۲- اجزاء تشکیل دهنده جبران خدمات کارکنان
۲۱۷	پ - مالیات بر تولید و واردات
۲۱۷	۱ - چگونگی ثبت مالیات بر تولید و واردات
۲۲۴	۲- مالیات بر محصول

۲۳۱	ث - درآمدهای دارایی
۲۳۱	۱- تعریف درآمد دارایی
۲۳۳	۲- بهره
۲۴۰	۳- درآمد توزیع شده شرکت‌ها
۲۴۵	۴- پرداختی‌های متفرقه مربوط به درآمد سرمایه‌گذاری
۲۴۹	۵- رانت
۲۵۳	جداول حساب توزیع درآمد
۲۶۳	فصل پنجم - حساب‌های توزیع مجدد درآمد
۲۶۳	الف - مقدمه
۲۶۵	۱- حساب توزیع ثانویه درآمد
۲۶۹	۲- درآمد قابل تصرف
۲۷۳	۳- توزیع مجدد درآمد غیرنقدی
۲۷۴	۴- درآمد قابل تصرف تعدیل شده
۲۷۵	ب - انتقالات جاری
۲۷۷	۱- تفاوت بین انتقالات جاری و سرمایه‌ای
۲۷۹	۲- نحوه ثبت انتقالات
۲۸۴	پ- مالیات‌های جاری بر درآمد، ثروت و نظایر آن
۲۸۴	۱- مالیات‌ها در یک نگاه کلی
۲۸۹	۲- مالیات بر درآمد
۲۹۱	۳- سایر مالیات‌های جاری
۲۹۴	ت- طرح‌های بیمه اجتماعی
۲۹۴	۱- دامنه شمول مزایای اجتماعی
۲۹۷	۲- سازمان‌دهی طرح‌های بیمه اجتماعی
۳۰۲	ث - مشارکت‌های اجتماعی خالص
۳۰۳	۱- اجزاء تشکیل دهنده مشارکت‌های اجتماعی
۳۰۳	۲- مشارکت‌های اجتماعی واقعی پرداختی توسط کارفرما
۳۰۴	۳- مشارکت‌های اجتماعی احتسابی پرداختی توسط کارفرما
۳۰۴	۴- مشارکت‌های اجتماعی واقعی پرداختی توسط خانوار
۳۰۴	۵- مشارکت‌های (حق بیمه‌های) اجتماعی مکمل مربوط به خانوار

۳۰۴	ج- مزایای اجتماعی به جز انتقالات اجتماعی غیر نقدی
۳۰۵	۱- قواعد نهادی
۳۰۷	۲- انواع مزایای اجتماعی
۳۱۱	۳- مزایای اجتماعی ثبت شده در حساب توزیع ثانویه درآمد
۳۱۳	چ- سایر انتقالات جاری
۳۱۳	۱- مبادلات مربوط به بیمه‌ها
۳۱۷	۲- پرداخت‌های انتقالی جاری بین واحدهای نهادی دولت عمومی
۳۱۷	۳- همکاری‌های جاری (متداول) بین‌المللی
۳۱۸	۴- انتقالات جاری متفرقه
۳۲۲	ح- انتقالات اجتماعی غیر نقدی
۳۲۵	فصل ششم - حساب سرمایه
۳۲۵	الف - مقدمه
۳۲۶	۱- تعاریف مالکیت و دارایی
۳۲۷	۲- دارایی‌های غیرمالی
۳۳۰	۳- ساختار حساب سرمایه
۳۳۴	ب - تشکیل سرمایه ناخالص
۳۳۴	۱- تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
۳۶۳	۲- تغییر در موجودی انبار
۳۷۳	۳- تحصیل منهای واگذاری اشیای گرانبها
۳۷۴	پ - مصرف سرمایه ثابت
۳۷۵	۱- هزینه‌های انتقال مالکیت
۳۷۶	۲- هزینه‌های پایان کار
۳۷۷	ت - تحصیل منهای واگذاری دارایی‌های غیرمالی تولید نشده
۳۷۹	۱- منابع طبیعی
۳۸۵	۲- قراردادها، اجاره‌نامه‌ها و مجوزها
۳۸۷	۳- سرقتی و حقوق بازاریابی
۳۸۸	ث - انتقالات سرمایه‌ای
۳۸۸	۱- انتقالات سرمایه‌ای در مقابل انتقالات جاری
۳۹۰	۲- انتقالات نقدی و غیرنقدی

- ۳- مالیات‌های بر سرمایه ۳۹۲
- ۴- کمک‌های سرمایه‌گذاری ۳۹۲
- ۵- سایر انتقالات سرمایه‌ای ۳۹۳

فصل اول

بخش‌ها و واحدهای نهادی

الف- مقدمه

این فصل به تعریف و توضیح واحدهای نهادی و چگونگی تشکیل بخش‌ها و زیر بخش‌های سیستم حساب‌های ملی که به اختصار 'SNA' نامیده می‌شود، می‌پردازد. مفهوم کلیدی دیگری که مورد بحث قرار می‌گیرد «اقامت» خواهد بود زیرا کل اقتصاد از مجموعه‌ی واحدهای نهادی مقیم تشکیل شده است.

۱- واحدهای نهادی

واحد نهادی یک موجودیت اقتصادی است که با استفاده از حقوق خود، قابلیت تملک دارایی‌ها، تقبل بدهی‌ها و اشتغال به فعالیت‌های اقتصادی و انجام مبادله با دیگر موجودیت‌های اقتصادی را داراست. ویژگی‌های اساسی واحدهای نهادی به شرح زیر است:

الف. یک واحد نهادی حق تملک کالاها و دارایی‌ها را دارد. بنابراین قادر است مالکیت کالاها و یا دارایی‌های خود را در معامله با دیگر واحدهای نهادی مبادله کند.

ب. یک واحد نهادی قادر به اتخاذ تصمیمات اقتصادی و اشتغال به فعالیت‌های اقتصادی بوده و طبق قانون به طور مستقیم در قبال آن‌ها مسئول و پاسخ‌گوست.

پ. یک واحد نهادی قادر به قبول بدهی به حساب خود، پذیرش سایر تعهدات یا الزاماتی در آینده و یا بستن قراردادهاست.

ت. یک واحد نهادی دارای مجموعه کاملی از حساب‌ها شامل ترازنامه دارایی‌ها و بدهی‌هاست، در غیر این صورت تنظیم مجموعه کاملی از حساب‌ها از نقطه نظر اقتصادی و در صورت نیاز ممکن و معنی‌دار است.

¹ System Of National Accounts

در دنیای واقعی دو نوع موجودیت اقتصادی وجود دارد که واجد شرایط تلقی به عنوان واحدهای نهادی هستند:

افراد یا گروهی از افراد در قالب خانوار، و موجودیت‌های قانونی یا اجتماعی.

از دیدگاه SNA خانوار شامل گروهی از افراد است که محل زندگی مشترک دارند، در مورد همه یا قسمتی از درآمد و ثروت یکدیگر شریک هستند، انواع خاصی از کالاها و خدمات، بالاخص مسکن و مواد غذایی، را به صورت مشترک مصرف می‌کنند. نظیر خانوارهای معمولی¹ واحدهای تحت عنوان خانوارهای دسته جمعی نیز هستند که شامل افرادی می‌شوند که برای مدتی طولانی در بیمارستان‌ها، خانه‌های سالمندان، خوابگاه‌ها، زندان‌ها و نظایر آن کنار یکدیگر زندگی می‌کنند.

هر یک از اعضای این خانوارها به عنوان واحدهای نهادی مجزا در نظر گرفته نمی‌شوند. بسیاری از دارایی‌ها و بدهی‌های خانوار، مربوط به دو یا چند نفر از اعضای خانوار می‌شود در حالی که درآمدهای دریافت شده به وسیله‌ی تکی چند از اعضاء خانوار به نفع کل اعضاء خانوار خرج می‌گردد. به علاوه بسیاری از تصمیمات هزینه‌ای به ویژه آنهایی که برای مصرف غذا یا مسکن اتخاذ می‌شوند به صورت دسته‌جمعی توسط اعضاء خانوار گرفته می‌شوند. بنابراین، به‌دست آوردن یک تراز نامهی معنی‌دار یا دیگر حساب‌ها برای تک تک اعضاء خانوار غیر ممکن خواهد بود. به همین دلایل، یک خانوار به طور کلی و نه هر یک از اعضاء خانوار باید به عنوان واحد نهادی در نظر گرفته شود.

موجودیت قانونی یا اجتماعی موجودیتی است که وجود آن مطابق قانون یا توسط جامعه، مستقل از افراد یا سایر موجودیت‌هایی که مالک آن بوده و یا آن را کنترل می‌کنند، به رسمیت شناخته می‌شود. نوع دوم واحدهای نهادی موجودیت‌های قانونی یا اجتماعی هستند که به فعالیت‌های اقتصادی مبادرت می‌کنند نظیر شرکت‌ها، مؤسسات غیر انتفاعی یا واحدهای دولتی. این واحدها در قبال تصمیمات اقتصادی که اتخاذ می‌کنند یا فعالیت‌های اقتصادی که انجام می‌دهند، مسئول بوده و باید پاسخگو باشند اگر چه استقلال آن‌ها ممکن است تنها تا حدودی به وسیله‌ی واحدهای نهادی دیگر محدود شود. به عنوان مثال، شرکت‌ها به وسیله سهامدارانشان کنترل می‌شوند. برخی بنگاه‌های غیر شرکتی متعلق به خانوارها یا واحدهای دولتی

¹ -Individual household

ممکن است مانند شرکت‌ها عمل کنند و این چنین بنگاه‌هایی تنها زمانی که بتوانند مجموعه کامل حساب‌ها را داشته باشند به عنوان بنگاه‌های شبه شرکتی در نظر گرفته می‌شوند.

از دیدگاه قانونی، شرکت‌ها ممکن است با نام‌های متفاوتی خوانده شوند: شرکت‌های سهامی، بنگاه‌های شرکتی، شرکت‌های عام با مسئولیت محدود، شرکت‌های سهامی عام، شرکت‌های سهامی خاص، شرکت‌های سهامی تضامنی، شرکت‌های با مسئولیت محدود، شرکت‌های تضامنی با مسئولیت محدود و نظایر آن. برعکس برخی موجودیت‌های قانونی که مؤسسات غیرانتفاعی هستند ممکن است گاهی به عنوان شرکت خوانده شوند. وضعیت یک واحد نهادی را همیشه نمی‌توان از نام آن استنباط کرد و لازم است که اهداف و عملکرد آن مورد بررسی قرار گیرد. در SNA واژه‌ی شرکت شامل شرکت‌های ثبت شده، تعاونی‌ها، شرکت‌های تضامنی با مسئولیت محدود، واحدهای فرضی مقیم و شبه شرکت‌ها می‌شود.

مؤسسات غیر انتفاعی موجودیت‌های قانونی یا اجتماعی هستند که به منظور تولید کالاها و خدمات ایجاد شده‌اند، اما وضعیت آن‌ها امکان کسب درآمد، سود یا دیگر منافع مالی برای واحدهایی که آن‌ها را تأسیس، کنترل و تأمین مالی می‌کنند، نمی‌دهد. در عمل، فعالیت‌های تولیدی آن‌ها ممکن است سودآور یا زیان‌ده باشد اما هر منفعتی که توسط آن‌ها ایجاد شود به دیگر واحدهای نهادی نمی‌تواند اختصاص داده شود. اساسنامه این‌گونه شرکت‌ها نیز به گونه‌ای تنظیم می‌شود که واحدهای نهادی که آن‌ها را کنترل و مدیریت می‌کنند صاحب هیچ سهمی از سود یا دیگر درآمدهای حاصل از فعالیت‌های آن‌ها نیستند. بدین دلیل، آن‌ها معمولاً از پرداخت انواع مالیات‌ها معاف هستند.

واحدهای دولتی موجودیت‌های قانونی تأسیس شده طی فرایندهای سیاسی هستند که دارای اختیارات قانونگذاری، قضایی و یا اجرایی بر دیگر واحدهای بنیادی در یک منطقه مشخص، می‌باشند.

وظیفه‌ی اصلی دولت به عنوان واحد نهادی مسئولیت فراهم کردن کالاها و خدمات برای جامعه یا هر یک از خانوارها از محل مالیات یا دیگر درآمدها، توزیع مجدد درآمد و ثروت از طریق انتقالات و اشتغال به تولید کالاهای غیر بازاری است.

محل اقامت هر واحد نهادی قلمرو اقتصادی است که این واحد بیشترین پیوند^۱ را با آن داراست، به عبارت دیگر این قلمرو، مرکز عمده علایق اقتصادی آن واحد است. مفهوم قلمرو اقتصادی در SNA با BPM6^۲ همخوانی دارد. برخی موارد کلیدی در ادامه مورد بحث قرار می‌گیرند. به معنای وسیع کلمه، یک قلمرو اقتصادی می‌تواند یک منطقه جغرافیایی یا حوزه‌ی اختیارات قانونی باشد که برای آن به آمار و اطلاعات نیاز است. پیوند موجودیت‌های اقتصادی به یک قلمرو اقتصادی خاص از طریق حضور فیزیکی و تبعیت از حوزه اختیارات قانونی دولت قلمرو اقتصادی مورد نظر تعیین می‌شود. معمول‌ترین مفهوم استفاده شده برای قلمرو اقتصادی، منطقه‌ی تحت کنترل موثر اقتصادی یک دولت است. اگر چه قلمرو اقتصادی ممکن است از جهت پیمان‌های اقتصادی یا پولی، یا از طریق در بر داشتن قسمتی از یک کشور دیگر یا دنیا بزرگ‌تر یا کوچک‌تر باشد.

قلمرو اقتصادی محدوده خشکی، فضای هوایی، آب‌های ساحلی که اختیارات قانونی ماهیگیری، بهره‌برداری از معادن و سوخت‌های فسیلی آن متعلق به کشور مورد نظر است، را شامل می‌شود. در قلمرو دریایی قلمرو اقتصادی شامل جزایر متعلق به آن قلمرو است. قلمرو اقتصادی همچنین شامل قلمروهای برون بومی^۳ کشور در نقاط مختلف دنیا می‌گردد. این موارد شامل مناطقی است که بوضوح تعیین مرز شده (نظیر سفارتخانه‌ها، کنسول‌گری‌ها، پایگاه‌های نظامی، ایستگاه‌های تحقیقاتی، دفاتر مهاجرت یا اطلاعات، آژانس‌های کمک‌رسانی، دفاتر نمایندگی بانک‌های مرکزی دارای معافیت‌های دیپلماتیک و نظایر آن) و در قلمروهای دیگر قرار دارند و به وسیله دولت‌هایی مورد استفاده قرار می‌گیرند که مالک آن‌ها بوده و یا آن‌ها را برای مقاصد دیپلماتیک، نظامی، علمی یا مقاصد دیگر با موافقت قانونی دولت‌هایی که مناطق ذکر شده در آن‌ها قرار دارند اجاره کرده‌اند.

قلمرو اقتصادی دارای وجوه مکان فیزیکی و حوزه‌ی اختیارات قانونی است. هدف از طرح مفاهیم قلمرو اقتصادی و اقامت، اطمینان از اقامت هر واحد نهادی در یک قلمرو اقتصادی واحد است. کاربرد مفهوم

¹ Connection

² Balance of payments and international investment position manual

³ Territorial Enclave

قلمرو اقتصادی به عنوان تعیین محدوده آمارهای اقتصادی بدین معناست که هر عضو از یک مجموعه بنگاه‌های وابسته^۱، مقیم اقتصادی محسوب می‌شوند که در آن مستقر هستند نه این‌که به اقتصادی نسبت داده شوند که دفتر مرکزی آن‌ها در آن قرار دارد.

به طور کلی، هر واحد نهادی تنها و تنها مقیم قلمرو اقتصادی شناخته می‌شود که مرکز علائق اقتصادی آن واحد است. استثنایی در مورد بنگاه‌های چند ملیتی که عملیات یکپارچه‌ای^۲ در بیش از یک قلمرو اقتصادی انجام می‌دهند، می‌تواند پیش آید. اگر چه این بنگاه‌ها فعالیت‌های قابل توجهی را در بیش از یک قلمرو اقتصادی انجام می‌دهند اما نمی‌توان آن‌ها را به شعبات یا واحدهای مادر و شعبه(ها) تقسیم کرد زیرا این مجموعه به صورت عملیات غیر قابل تقسیم بدون داشتن حساب‌ها و تصمیمات مستقل اداره می‌گردند. چنین بنگاه‌هایی به طور معمول به فعالیت‌هایی درون مرزهای چند کشور مختلف اشتغال دارند و شامل خطوط کشتیرانی، خطوط هواپیمایی، طرح‌های هیدروالکتریک از رودخانه‌های مرزی، خطوط لوله، پل‌ها، تونل‌ها، و کابل‌های زیر دریا می‌شوند. اگر امکان شناسایی واحد مادر یا شعبه‌های مجزا وجود نداشته باشد لازم است که تمامی فعالیت‌های بنگاه به نسبت بین قلمروهای اقتصادی تقسیم شود.

یک واحد نهادی زمانی دارای علائق اقتصادی عمده در یک قلمرو اقتصادی است که دارای مکان‌هایی چون خانه‌های مسکونی، محل‌های تولیدی و دیگر ساختمان‌هایی باشد که در آن‌ها به فعالیت‌های اقتصادی برای برهه‌ی زمانی نامحدود و یا محدود ولی طولانی اشتغال داشته و قصد ادامه آن‌را داشته باشد. لزومی ندارد مکان مورد نظر تا زمانی که در محدوده‌ی قلمرو اقتصادی است، ثابت باشد. تعیین یک سال یا بیش‌تر برای مکان فعلی یا مکان برنامه‌ریزی شده برای آینده به عنوان تعریف عملیاتی در نظر گرفته شده است. با وجود این انتخاب یک‌سال به عنوان دوره تعیین شده تا حدی اختیاری بوده و به منظور اجتناب از ناپایداری و تسهیل در سازگاری‌های بین‌المللی اتخاذ شده است.

مفهوم اقامت در SNA دقیقاً نظیر BPM6 است. برخی نتایج کلیدی به قرار زیر هستند:

¹ Affiliated

² Seamless operation